

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESA

SPRIEDUMS

Latvijas Republikas vārdā
Rīgā 2020. gada 25. septembrī
lietā Nr. 2019-35-01

Satversmes tiesa šādā sastāvā: tiesas sēdes priekšsēdētāja Ineta Ziemele, tiesneši Sanita Osipova, Aldis Laviņš, Gunārs Kusiņš, Daiga Rezevska, Jānis Neimanis un Artūrs Kučs,

pēc Igora Lakatoša konstitucionālās sūdzības,

pamatojoties uz Latvijas Republikas Satversmes 85. pantu un Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu, 17. panta pirmās daļas 11. punktu, 19.² un 28.¹ pantu,

rakstveida procesā 2020. gada 27. augusta tiesas sēdē izskatīja lietu

„Par Imigrācijas likuma 61. panta astotās daļas un 63. panta septītās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam”.

Konstatējošā daļa

1. Saeima 2002. gada 31. oktobrī pieņēma Imigrācijas likumu, kas stājās spēkā 2003. gada 1. maijā.

1.1. Imigrācijas likuma 61. panta pirmā daļa noteic gadījumus, kad iekšlietu ministrs lemj par ārzemnieka iekļaušanu to personu sarakstā, kurām ieceļošana Latvijā aizliegta.

Šā likuma 61. panta sestā daļa sākotnēji noteica, ka minētais lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesa ar 2004. gada 6. decembra spriedumu lietā Nr. 2004-14-01 (turpmāk arī – spriedums lietā Nr. 2004-14-01) atzina Imigrācijas likuma 61. panta sestās daļas vārdkopu „Lēmums, kas pieņemts saskaņā ar šā panta pirmo daļu, nav pārsūdzams” par neatbilstošu Latvijas Republikas

Satversmes (turpmāk – Satversme) 92. pantam un spēkā neesošu no 2005. gada 1. maija.

1.2. Ar 2005. gada 16. jūnija likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā”, kas stājās spēkā 2005. gada 1. jūlijā, Imigrācijas likuma 61. panta sestā daļa tika izteikta šādā redakcijā:

„Ārzemniekam, attiecībā uz kuru pieņemts lēmums saskaņā ar šā panta pirmo daļu, pēc lēmuma uzzināšanas ir tiesības to pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senātā.”

1.3. Ar Saeimā 2006. gada 26. janvārī pieņemto likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā”, kas stājās spēkā 2006. gada 10. februārī, Imigrācijas likuma 61. panta sestā un septītā daļa tika izteikta jaunā redakcijā:

„(6) Ārzemniekam, par kuru pieņemts lēmums saskaņā ar šā panta pirmo daļu, viena mēneša laikā pēc lēmuma uzzināšanas ir tiesības to pārsūdzēt Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamentā. Pieteikuma iesniegšana tiesā neaptur šā panta pirmajā daļā minētā lēmuma izpildi. Pieteicējs nav tiesīgs lūgt tiesai apturēt šā lēmuma darbību.

(7) Lēmums, kas pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūtu informāciju un par to ir saņemts Ģenerālprokuratūras atzinums, vai pieņemts saskaņā ar šā panta otro daļu, nav pārsūdzams.”

1.4. Ar 2006. gada 6. aprīļa likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā”, kas stājās spēkā 2006. gada 3. maijā, Imigrācijas likuma 61. panta septītā daļa tika izteikta jaunā redakcijā un tas pats pants tika papildināts ar astoto daļu šādā redakcijā:

„Ja šā panta pirmajā daļā minētais lēmums pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūtu informāciju, to var pārsūdzēt ģenerālprokuratoram, kura lēmums ir galīgs.”

Imigrācijas likuma 61. panta astotā daļa vēlāk nav grozīta un ir spēkā sākotnējā redakcijā.

1.5. Ar Saeimā 2011. gada 26. maijā pieņemto likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā” Imigrācijas likuma 63. pants tika papildināts ar septīto daļu šādā redakcijā:

„Iestāde, kas pieņēma lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu sarakstā, nosakot ieceļošanas aizlieguma termiņu, kas pārsniedz trīs gadus, pārskata pieņemto lēmumu ik pēc trim gadiem no attiecīgā lēmuma pieņemšanas dienas un, ja ir zudusi nepieciešamība ārzemnieka iekļaušanai sarakstā uz attiecīgo

termiņu, pieņem lēmumu saīsināt aizlieguma termiņu vai atcelt ieceļošanas aizliegumu.”

Imigrācijas likuma 63. panta septītā daļa šādā redakcijā ir spēkā no 2011. gada 6. jūnija un vēlāk nav grozīta.

2. Pieteikuma iesniedzējs – Igors Lakatošs (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) – uzskata, ka Imigrācijas likuma 61. panta astotā daļa un 63. panta septītā daļa (turpmāk arī – apstrīdētās normas) neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

2.1. Iekšlietu ministrs 2016. gada 6. aprīlī pieņēmis lēmumu iekļaut Pieteikuma iesniedzēju to ārzemnieku sarakstā, kuriem ieceļošana Latvijā aizliegta (turpmāk – Saraksts), nosakot ieceļošanas aizliegumu uz nenoteiktu laiku. Lēmums pieņemts, pamatojoties uz Valsts drošības dienesta atzinumu. Saskaņā ar Imigrācijas likuma 63. panta septīto daļu Pieteikuma iesniedzējs lūdzis iekšlietu ministru šo lēmumu pārskatīt. Iekšlietu ministrs 2019. gada 9. maijā pieņēmis lēmumu atstāt spēkā iepriekšējo lēmumu. Pieteikuma iesniedzējs pārsūdzējis iekšlietu ministra 2019. gada 9. maija lēmumu ģenerālprokuroram, kurš nolēmis sūdzību noraidīt. Saskaņā ar Imigrācijas likuma 61. panta astoto daļu šis lēmums esot galīgs.

2.2. Tā kā Pieteikuma iesniedzējam piemērots aizliegums ieceļot Latvijā, viņš vairs nevarot tikt ar sievu un meitu, kuras ir Latvijas pilsones un dzīvo Latvijā. Tādējādi esot ierobežotas viņa tiesības uz privātās dzīves neaizskaramību. Līdz iekļaušanai Sarakstā Pieteikuma iesniedzējs ilgstoši uzturējies Latvijā, pamatojoties uz viņam izsniegto pastāvīgās uzturēšanās atļauju.

Pieteikuma iesniedzējs, atsaucoties uz Satversmes tiesas judikatūru, norāda, ka no Satversmes 92. panta izriet valsts pienākums nodrošināt efektīvu aizsardzību ikvienai personai, kuras tiesības vai likumiskās intereses ir aizskartas. Tomēr Imigrācijas likuma 61. panta astotajā daļā noteiktā kārtība, kādā pārsūdzams lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, nenodrošinot konkrētajai personai tiesības uz taisnīgu tiesu. Šāda kārtība esot attiecināta arī uz iekšlietu ministra lēmumu, ar kuru pārskatīts sākotnējais lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā. Proti, arī šis lēmums esot pārsūdzams Imigrācijas likuma 61. panta astotajā daļā noteiktajā kārtībā.

Minēto lēmumu pārsūdzības procesā personai neesot pieejama tiesa šā vārda institucionālajā nozīmē, jo galīgo lēmumu pieņemot ģenerālprokurors. Tomēr ģenerālprokurors, izskatot personas sūdzību par iekšlietu ministra

lēmumu, nevarot būt neatkarīgs un objektīvs. Pārsūdzības procesā personai netiekot nodrošinātas tiesībām uz taisnīgu tiesu atbilstošas procesuālās garantijas. Vērā esot jāņem arī tas, ka Imigrācijas likuma 63. panta septītajā daļā neesot noteikti skaidri kritēriji, kas jāievēro, pārskatot sākotnējo lēmumu un lemjot par ieceļošanas aizlieguma termiņa saīsināšanu vai ieceļošanas aizlieguma atcelšanu. Turklāt lēmums tiek pieņemts vienpersoniski. Tādēļ ieceļošanas aizlieguma noteikšanas procesā vajagot būt paredzētai iespējai iekšlietu ministra lēmumu pārsūdzēt tiesā.

Apstrīdētajās normās ietvertais pamattiesību ierobežojums esot noteikts ar likumu, un tam varot būt legītīms mērķis – mazināt tiesu noslogotību. Tomēr neesot ievērots samērīguma princips, jo labums, ko sabiedrība iegūst, ierobežojot Pieteikuma iesniedzēja tiesības, neesot lielāks par viņa tiesībām un likumiskajām interesēm nodarīto kaitējumu.

3. Institūcija, kas izdevusi apstrīdēto aktu, – Saeima – atbildes rakstā norāda, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

3.1. Satversmes 92. panta pirmais teikums neparedzot personai tiesības uz jebkura tai svarīga jautājuma izlemšanu tiesā. Tomēr valstij esot jānodrošina efektīva aizsardzība ikvienai personai, kuras tiesības vai likumiskās intereses ir aizskartas.

Satversmes 92. panta saturs esot konkretizējams un šis pants esot piemērojams kopsakarā ar Eiropas Cilvēka tiesību un pamatbrīvību aizsardzības konvencijas (turpmāk – Konvencija) 6. un 13. pantu, kā arī Konvencijas 7. protokola 1. pantu. No minētajām Konvencijas normām, kā arī Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūras to piemērošanā neizrietot valsts pienākums nodrošināt ārzemniekam, kurš ir izraidīts no valsts, tiesības vērsties tiesā sakarā ar izraidīšanu. Šai personai vajagot būt nodrošinātām tiesībām pārsūdzēt ar izraidīšanu saistītos lēmumus neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kam obligāti neesot jābūt tiesai šā vārda institucionālajā nozīmē. Proti, tā varot būt arī cita institūcija, kas atbilstošā procedūrā, nodrošinot personai procesuālās garantijas, vispusīgi izvērtē personas sūdzību. Turklāt Konvencija šādas pārsūdzības tiesības ārzemniekam paredzot tikai tādā gadījumā, ja viņš līdz izraidīšanai ir likumīgi uzturējies valsts teritorijā vai ja izraidīšanas rezultātā ir aizskartas viņa pamattiesības.

3.2. Nedz no Satversmes, nedz Konvencijas normām neizrietot ārzemnieka tiesības iebruukt vai apmesties noteiktā valstī. Tomēr personas iekļaušana Sarakstā esot saistīta ar ieceļošanas aizlieguma noteikšanu un

personas izraidīšana no valsts, kurā dzīvo tās tuvinieki, varot aizskart personas tiesības uz ģimenes dzīves neaizskaramību. Tādā gadījumā personai vajagot būt iespējai aizstāvēt savas aizskartās tiesības Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošā veidā. Turklāt esot jāņem vērā, ka neatkarīgi no pamattiesību aizskāruma Konvencijas 7. protokola 1. pants paredz ārzemniekam tiesības pārsūdzēt ar izraidīšanu saistītus lēmumus tikai tad, ja viņš pirms tam ir likumīgi uzturējies valstī, no kuras izraidīts.

No apstrīdētajām normām izrietošā iekšlietu ministra lēmuma pārsūdzības kārtība nenodrošinot ārzemniekam pieeju tiesai šā vārda institucionālajā nozīmē. Tomēr tas pats par sevi nenozīmē, ka apstrīdētās normas neatbilstu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jo arī cita neatkarīga institūcija, nodrošinot ārzemniekam atbilstošas procesuālās garantijas, varot vispusīgi izvērtēt viņa sūdzību. Vajagot ņemt vērā to, ka valstij ir plaša rīcības brīvība lemt par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā un izraidīšanu tādos gadījumos, ja viņš apdraud valsts drošības intereses. Lēmums par personas izraidīšanu no valsts esot pārsūdzams ģenerālprokuroram vienīgi tad, ja tas pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju. Ja lēmums nav pamatots ar šādu informāciju, to saskaņā ar Imigrācijas likuma 61. panta sesto daļu varot pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā.

Vērtējot, vai apstrīdētajās normās noteiktajā pārsūdzības procesā ārzemniekam tiek efektīvi nodrošinātas Satversmes 92. pantam atbilstošas procesuālās garantijas, vajagot ņemt vērā, ka nolūkā nepieļaut ar valsts drošības interesēm saistītas informācijas noplūdi var būt nepieciešami noteikti šo tiesību ierobežojumi. No apstrīdētajām normām izrietošā pārsūdzības kārtība, cik vien tas iespējams, nodrošinot personai Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošas procesuālās tiesības.

4. Pieaicinātā persona – Iekšlietu ministrija – uzskata, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Ģenerālprokurors esot tiesu sistēmai piederīga amatpersona. Prokuratūras kā tiesu varas institūcijas uzdevums esot uzraudzīt likumības ievērošanu, un tai esot būtiska loma tiesiskuma nodrošināšanā un personas tiesību aizsardzībā. Izskatot ārzemnieka sūdzību par iekšlietu ministra lēmumu, ģenerālprokurors lēmumu pieņemot nevis savā, bet prokuratūras vārdā un tādēļ nevarot būt subjektīvi ieinteresēts konkrēta lēmuma pieņemšanā. Prokurora statuss un loma likumības ievērošanas uzraudzībā nodrošinot personas sūdzības neatkarīgu un

objektīvu izskatīšanu. Ģenerālprokuroru Latvijā varot uzskatīt par efektīvu personas tiesību aizsardzības līdzekli.

Esot jāņem vērā, ka nedz Konvencijas 13. pants, nedz arī 7. protokola 1. pants neparedz to, ka ārzemnieka sūdzība par viņa izraidīšanu būtu obligāti izskatāma tiesā. Minētās Konvencijas normas pieļaujot to, ka sūdzība tiek skatīta jebkurā kompetentā institūcijā. Ģenerālprokurors esot uzskatāms par šādu kompetentu institūciju Konvencijas izpratnē.

Atsaucoties uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, Iekšlietu ministrija norāda, ka Konvencija neparedz personai, kura nav attiecīgās valsts valstspiederīgais, tiesības ieceļot vai uzturēties šajā valstī, kas nav tās izcelsmes vai likumīgas uzturēšanās valsts. Valstij esot tiesības kontrolēt to personu, kuras nav tās valstspiederīgie, ieceļošanu un uzturēšanos tās teritorijā. Atbilstoši Konvencijas 7. protokola 1. pantam personas izraidīšanas gadījumā tai esot nodrošināma iespēja sniegt argumentus pret tās izraidīšanu, kā arī tiesības uz lēmuma pārskatīšanu kompetentā iestādē. Imigrācijas likums nodrošinot ārzemniekam šīs procesuālās garantijas. Atbilstoši Konvencijas 13. pantam lietās, kas saistītas ar valsts drošības aizsardzību, tiesību aizsardzības līdzeklim esot jābūt tik efektīvam, cik vien tas iespējams. Proti, pārsūdzību izskatošajai iestādei vajagot būt piešķirtai kompetencei iepazīties ar visu lietā esošo informāciju, kas ir izraidīšanas pamatā, tostarp arī klasificēto informāciju. Tomēr tas nenozīmējot, ka šī informācija būtu izpaužama pašai izraidītajai personai. Turklāt pirms lemšanas par personas izraidīšanu tiek vērtēts arī ieceļošanas aizlieguma samērīgums ar personas tiesībām uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību.

Esot jāņem vērā arī tas, ka gadījumā, ja ieceļošanas aizlieguma termiņš pārsniedz trīs gadus, iekšlietu ministram ir pienākums periodiski pārskatīt lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā. Arī šis pienākums esot uzskatāms par papildu procesuālo garantiju no valsts izraidītajai personai. Imigrācijas likuma 61.¹ panta trešā daļa arī paredzot to, ka ārzemniekam, kurš neatrodas Latvijā, lēmums tiek izsniegts pēc viņa pieprasījuma. Tādējādi personai esot nodrošinātas tiesības gan rakstveidā, gan iespēju robežās arī mutvārdos sniegt savus apsvērumus par izraidīšanas pamatotību.

5. Pieaicinātā persona – Tieslietu ministrija – pievienojas Saeimas atbildes rakstā norādītajam un uzskata, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Satversmes 92. panta pirmais teikums neprasot, lai persona savu aizskarto tiesību un likumisko interešu aizstāvībai vērstos tikai Satversmes 82. pantā

minētajās tiesu varas institūcijās. Konvencijas 6. pantā paredzētās tiesības uz taisnīgu tiesu neesot attiecināmas uz izraidīšanu no valsts. Tomēr tas nenozīmē, ka nepastāvētu nekādas tiesību aizsardzības garantijas. Ja izraidīšanas rezultātā ir skartas personas pamattiesības, tad esot piemērojams Konvencijas 13. pants, kas paredz personai tiesības uz efektīvu līdzekli tās aizskarto tiesību un brīvību aizsardzībai. Šādu tiesību aizsardzības labad nav obligāti nepieciešams nodrošināt iespēju vērsties tiesā. No svara esot tas, lai kompetentā iestāde, kas var arī nebūt tiesa šā vārda institucionālajā nozīmē, būtu efektīvs personas tiesību aizsardzības līdzeklis.

Ņemot vērā to, ka apstrīdētajās normās noteiktā pārsūdzības kārtība ir saistīta ar nepieciešamību aizsargāt izlūkošanas un pretizlūkošanas rezultātā iegūto informāciju, personas procesuālās garantijas varot tikt nodrošinātas iespēju robežās. Turklāt esot jāņem vērā tas, ka ģenerālprokurora lēmums, kaut arī tas ir galīgs, tomēr tiek regulāri pārskatīts. Proti, ja ieceļošanas aizlieguma termiņš pārsniedz trīs gadus, tad kompetentā iestāde ik pēc trim gadiem no attiecīgā lēmuma pieņemšanas dienas to pārskatot un gadījumos, kad nepieciešamība pēc ārzemnieka iekļaušanas Sarakstā uz attiecīgo termiņu ir zudusi, pieņemot lēmumu par ieceļošanas aizlieguma termiņa saīsināšanu vai ieceļošanas aizlieguma atcelšanu.

6. Pieaicinātā persona – Ģenerālprokuratūra – pievienojas Saeimas atbildes rakstā norādītajam, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Ja ārzemnieks tiek izraidīts no valsts drošības apsvērumu dēļ, tad varot būt nepieciešami noteikti procedūras ierobežojumi, lai nepieļautu tādu informācijas noplūdi, kas varētu apdraudēt valsts drošības intereses. Lēmumā par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā esot norādāmas Imigrācijas likuma 61.¹ panta otrajā daļā minētās ziņas, tostarp atzinuma par minētā likuma 61. panta pirmajā daļā minēto nosacījumu esību datums un identificējošais numurs, kā arī piemēroto tiesību normu uzskaitījums. Atbilstoši Imigrācijas likuma 61. panta pirmās daļas 2. punktam Sarakstā varot tikt iekļauts gan tāds ārzemnieks, kas likumīgi atrodas Latvijā, gan arī tāds ārzemnieks, kas Latvijā nemaz neuzturas. Turklāt pēc ārzemnieka iekļaušanas Sarakstā viņam varot tikt noteikts aizliegums ieceļot Latvijas teritorijā. Šie apstākļi arī ietekmējot veidu, kādā īstenojamas personas tiesības tikt uzklautai.

Ģenerālprokurors un viņa īpaši pilnvaroti prokurori veicot uzraudzību pār valsts drošības iestāžu operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas

procesiem un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmu. Tomēr esot jāņem vērā, ka izlūkošanas un pretizlūkošanas darbību uzraudzībā ģenerālprokurora un viņa īpaši pilnvarota prokurora uzraudzības tiesības ir ierobežotas. Tādēļ apstrīdētajās normās minētā lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā ģenerālprokuroru varot uzskatīt par neatkarīgu un objektīvu tiesību aizsardzības līdzekli.

Ģenerālprokuratūra informē, ka laikā no 2015. gada 1. janvāra līdz 2019. gada 31. decembrim pavisam saņemts 21 personas iesniegums, ar ko apstrīdētajās normās noteiktajā kārtībā pārsūdzēts iekšlietu ministra lēmums. Izvērtējot šos iesniegumus, ģenerālprokurors 19 gadījumos iekšlietu ministra lēmumu atzinis par pamatotu un atstājis negrozītu. Divos gadījumos iesniegums atstāts bez izskatīšanas. 2014. gadā ģenerālprokurors esot atcēlis vienu iekšlietu ministra lēmumu par personas iekļaušanu Sarakstā, jo iekšlietu ministra lēmumā nebijis izvērtēts iespējamais personas tiesību uz privātās dzīves neaizskaramību ierobežojums.

7. Pieaicinātā persona – Satversmes aizsardzības birojs – uzskata, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Apstrīdētajās normās minētā lēmuma pārsūdzēšanas kārtība esot izņēmums no vispārējā principa, ka iekšlietu ministra lēmumu par personas iekļaušanu Sarakstā var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā. Šāds izņēmums noteikts gadījumiem, kad lēmums pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, un attiecas uz ļoti šauru personu grupu, proti, uz ārzemniekiem, kuri ar savu darbību apdraud valsts drošību. Valstij esot plaša rīcības brīvība lemt par šādu personu izraidīšanu.

8. Pieaicinātā persona – Valsts drošības dienests – norāda, ka apstrīdētās normas atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Imigrācijas likums paredzot iekšlietu ministra lēmuma pārsūdzību ģenerālprokuroram vienīgi tajos gadījumos, kad šis lēmums pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju. Izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūtā informācija esot valsts noslēpums. Tieši tāpēc apstrīdētajās normās minēto lēmumu pārsūdzēšanas kārtībā esot pieļaujami noteikti ierobežojumi.

Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā esot atzīts, ka gadījumos, kad ieceļošanas aizliegums pamatots ar valsts drošības apsvērumiem, efektīvam

tiesību aizsardzības mehānismam jāatbilst vismaz minimālajām prasībām. Proti, personai esot jābūt iespējai iesniegt sūdzību kompetentai pārsūdzības iestādei, kurai tiek darīti zināmi iecelošanas aizlieguma iemesli. Iestādei, kurai iesniedzama sūdzība, vajagot būt kompetentai izvērtēt, vai lēmuma pieņēmēja izdarītie secinājumi ir atbilstoši, spējīgi pārvērtēt, vai izdarītais secinājums par valsts drošības apdraudējumu nav patvaļīgs, kā arī izvērtēt iecelošanas aizlieguma rezultātā iespējamā pamattiesību ierobežojuma samērīgumu. Ģenerālprokurors esot kompetents izvērtēt valsts drošības iestādes iegūto informāciju, kā arī iekšlietu ministra pieņemto lēmumu pēc būtības un, ja nepieciešams, arī atcelt nepamatotu lēmumu. Tāpat ģenerālprokurors esot tiesīgs pieprasīt arī citus lietas materiālus un iestādes rīcībā esošo informāciju, lai pārskatītu pieņemtā lēmuma pamatotību.

Neesot pamata uzskatīt, ka ģenerālprokurors, izskatot personas sūdzību par iekšlietu ministra lēmumu, nevarot būt pilnīgi neatkarīgs un objektīvs. Ģenerālprokurors vienīgi pārraugot operatīvo, izlūkošanas un pretizlūkošanas darbību norisi, bet neveicot šo darbību rezultātā iegūtās informācijas analīzi. Šo informāciju analizējot un atbilstoši savai kompetencei izmantojot valsts drošības iestādes.

9. Pieaicinātā persona – tiesībsargs – uzskata, ka apstrīdētās normas neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Ievērojot valsts drošības intereses, personai procesuālās tiesības varot tikt nodrošinātas ierobežotā veidā, bet ne atņemtas pēc būtības. Lai arī valstij no Satversmes 92. panta neizrietot pienākums nodrošināt personai ikviena tai svarīga jautājuma izlemšanu tiesā, tomēr esot jānodrošina efektīva aizsardzība ikvienai personai, kuras tiesības vai likumiskās intereses ir aizskartas.

Imigrācijas likumā esot noteikts, ka visus lēmumus par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā var pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentam. Izņēmums esot apstrīdētajās normās noteiktā kārtība tajos gadījumos, kad lēmums pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju. Esot jāņem vērā tas, ka pārsūdzības procesā tiek izlemts jautājums nevis par valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbībām, bet gan par to, vai ārzemnieka iekļaušana Sarakstā un izraidīšana no valsts ir pamatota. Lai arī prokuratūru noteiktās jomās Latvijā varot uzskatīt par efektīvu un pieejamu tiesību aizsardzības līdzekli, tomēr efektīvāku kontroli pār imigrācijas jomā pieņemtiem administratīvajiem aktiem varot veikt vienīgi tiesa. Neesot bijis pamata

apstrīdētajās normās noteikt pārsūdzības kārtību, kas atšķiras no vispārējā regulējuma, atbilstoši kuram sūdzības par imigrācijas jomā pieņemtajiem administratīvajiem aktiem skata Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments.

Tiesiskas valsts princips prasot, lai personas sūdzības tiktu izskatītas tādā kārtībā, kas nodrošinātu to taisnīgu un objektīvu izspriešanu. Tiesību uz taisnīgu tiesu īstenošanā viena no svarīgākajām procesuālajām garantijām esot personas uzklaušanās pienākums. Tas esot cieši saistīts ar personas tiesībām saņemt pilnīgu informāciju par pretējās puses izteikto viedokli, savāktajiem pierādījumiem un faktiem, kā arī personas tiesībām izteikties par faktiem un tiesību jautājumiem. Tātad personai esot tiesības tikt informētai par lēmuma pamatā esošajiem apstākļiem. Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrā esot atzīts par nepieļaujamu tas, ka ārzemnieka rīcībā nav nekādu ziņu par faktiem, kuru dēļ viņš tiek izraidīts. Izraidīšanas pamatošana esot minimālā garantija pret varas iestāžu patvaļu. Pienākums sniegt personai pamatojumu attiecoties arī uz tiem gadījumiem, kad izraidīšanas pamatā ir valsts drošības apsvērumi. Ja izraidāmais ārzemnieks nav saņēmis pat minimālus paskaidrojumus par to, kādā ziņā viņš apdraud valsts drošību, tad viņš nevarot sniegt savai aizstāvībai nepieciešamos argumentus. Lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā un izraidīšanu no valsts pārsūdzības procesā personai netiekot nodrošinātas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošas procesuālās tiesības, jo persona netiekot informēta par izraidīšanas pamatā esošajiem apstākļiem.

10. Pieaicinātā persona – Ministru kabineta pārstāve starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās Kristīne Līce – norāda uz Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru, kam varētu būt nozīme, vērtējot apstrīdēto normu atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Starptautiskajās tiesībās esot nostiprināts princips, ka valstīm ir tiesības kontrolēt ārzemnieku iebraukšanu, uzturēšanos un izraidīšanu no savas teritorijas. Konvencija neparedzot personām, kuras nav attiecīgās valsts valstspiederīgie, tiesības iebraukt un uzturēties šajā valstī. Atbilstoši Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūrai jautājumi par ārzemnieku iebraukšanu, uzturēšanos un izraidīšanu no valsts teritorijas neietilpstot Konvencijas 6. panta tvērumā.

Konvencijas 7. protokola 1. pants esot speciālā norma, pēc kuras būtu jāvērtē no valsts izraidītajām personām pieejamo procesuālo garantiju apjoms un efektivitāte. Atbilstoši minētajai Konvencijas normai valsts pienākums esot šim

personām nodrošināt tiesības iepazīties ar lēmumu par izraidīšanu, tostarp uzzināt šāda lēmuma pieņemšanas iemeslus. Ja lēmumam par personas izraidīšanu pamatā ir valsts drošības apsvērumi, tā pamatojums varot nebūt visaptverošs apstākļu izklāsts, bet nedrīkstot būt tikai atsauce uz valsts drošības interesēm. Tāpat Konvencijas 7. protokola 1. pants neparedzot personām tiesības pārsūdzēt lēmumu, sniedzot savus argumentus un pierādījumus lēmumā norādīto iemeslu atspēkošanai. Konvencija neprasot, lai personām, kuras valsts izraidījusi, būtu nodrošinātas tiesības pārsūdzēt attiecīgo lēmumu tiesā. Saskaņā ar Konvenciju un Eiropas Cilvēktiesību tiesas judikatūru iestādei esot jābūt neatkarīgai, objektīvai un tiesīgai iepazīties ar materiāliem, kas bijuši pamatā personas izraidīšanai, tostarp arī ar valsts noslēpumu saturošu informāciju. No Konvencijas 13. panta izrietot, ka gadījumā, kad ar lēmumu par personas izraidīšanu ir aizskartas personas tiesības uz privātās un ģimenes dzīves neaizskaramību, valstij ir pienākums izveidot efektīvu tiesību aizsardzības mehānismu šo tiesību aizsardzībai.

Jautājumi, kas saistīti ar pieeju tiesai un procesuālajām garantijām imigrācijas lietās, ietilpstot Satversmes 92. panta tvērumā. Apstrīdēto normu atbilstība minētajai Satversmes normai būtu jāvērtē, ņemot vērā Konvencijas 7. protokola 1. pantu. Lai apstrīdētās normas atbilstu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, tām vajagot garantēt to, ka lēmuma pārsūdzība ģenerālprokuroram nodrošina taisnīgu procesu, tajā skaitā neatkarīga un objektīva lēmuma pieņemšanu, ārzemnieka tiesības iepazīties ar lēmumu, iesniegt savus apsvērumus un iebildumus, savukārt ģenerālprokuroram vajagot būt nodrošinātām tiesībām iepazīties ar materiāliem, kas bijuši pamatā lēmumam par personas iekļaušanu Sarakstā. Tāpat esot jāvērtē, vai Imigrācijas likuma 63. panta septītajā daļā ietvertais mehānisms ir papildu garantija, kas nodrošina taisnīgu procesu.

Secinājumu daļa

11. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu izvērtēt Imigrācijas likuma 61. panta astotās daļas un 63. panta septītās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Imigrācijas likuma 61. panta astotā daļa noteic, ka gadījumā, ja iekšlietu ministra lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā ir pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, to var pārsūdzēt ģenerālprokuroram, kura lēmums ir galīgs.

Atbilstoši Imigrācijas likuma 63. panta trešajai daļai, pieņemot lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, vienlaikus nosaka ieceļošanas aizliegumu uz noteiktu vai nenoteiktu laiku. Imigrācijas likuma 63. panta septītā daļa noteic, ka gadījumā, ja ieceļošanas aizlieguma termiņš pārsniedz trīs gadus, iestāde, kas pieņēma lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, pārskata pieņemto lēmumu ik pēc trim gadiem no attiecīgā lēmuma pieņemšanas dienas un, ja ir zudusi nepieciešamība ārzemnieka iekļaušanai Sarakstā uz attiecīgo termiņu, pieņem lēmumu saīsināt ieceļošanas aizlieguma termiņu vai atcelt ieceļošanas aizliegumu.

Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta pirmo daļu konstitucionālo sūdzību (pieteikumu) Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai. Personas pamattiesību aizskārumus Satversmes tiesas likuma izpratnē ir saprotams tādējādi, ka apstrīdētā norma rada nelabvēlīgas sekas tieši pieteikuma iesniedzējam (*sk. Satversmes tiesas 2002. gada 11. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2002-07-01 3. punktu*).

Šo jautājumu jau ir vērtējusi kolēģija, lemjot par lietas ierosināšanu, jo saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 20. panta piekto daļu kolēģija, izskatot pieteikumu, ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja tas neatbilst šā likuma 18. vai 19.–19.³ panta prasībām. Tomēr šajā vērtējumā kolēģija ir ierobežota tās rīcībā esošo materiālu ziņā. Satversmes tiesa, izskatot lietu, atkārtoti vērtē personas tiesību aizskārumu, ņemot vērā lietas sagatavošanas stadijā savāktos materiālus (*sal. sk. Satversmes tiesas 2016. gada 23. novembra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2016-02-01 8. punktu*).

No lietas materiāliem izriet, ka ar iekšlietu ministra 2016. gada 6. aprīļa lēmumu Pieteikuma iesniedzējs iekļauts Sarakstā, nosakot viņam ieceļošanas aizliegumu uz nenoteiktu laiku. Saskaņā ar Imigrācijas likuma 63. panta septīto daļu iekšlietu ministrs pirms 2019. gada 9. maija lēmuma pieņemšanas ir pārskatījis sākotnējo lēmumu un secinājis, ka vēl joprojām pastāv nepieciešamība pēc tā, lai Pieteikuma iesniedzējs būtu iekļauts Sarakstā un viņam būtu noteikts ieceļošanas aizliegums uz nenoteiktu laiku. Imigrācijas likuma 63. panta septītā daļa nenoteic procesuālo kārtību, kādā pārsūdzams tajā minētais lēmums, ar kuru pārskatīts sākotnējais lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā. Tomēr iekšlietu ministra 2019. gada 9. maija lēmumā norādīts, ka saskaņā ar Imigrācijas likuma 61. panta astoto daļu lēmums pārsūdzams ģenerālprokuroram. Arī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments atzinis, ka Imigrācijas likuma

63. panta septītajā daļā minētā lēmuma, kurš pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, tiesiskuma izvērtēšana ietilpst ģenerālprokurora kompetencē (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 15. un 17.–19. lp.*). Tādējādi izskatāmajā gadījumā, kad Imigrācijas likuma 63. panta septītajā daļā paredzētais lēmums pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, tas saskaņā ar Imigrācijas likuma 61. panta astoto daļu ir pārsūdzams ģenerālprokuroram, kura lēmums ir galīgs.

Pieteikumā norādīts, ka apstrīdētajās normās ietvertais regulējums attiecībā uz kārtību, kādā pārsūdzams iekšlietu ministra lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā un lēmums, ar kuru pārskatīts sākotnējais lēmums, Pieteikuma iesniedzēja tiesības uz taisnīgu tiesu, kas noteiktas Satversmes 92. panta pirmajā teikumā, aizskarot tādējādi, ka sūdzību par iekšlietu ministra lēmumu izskata ģenerālprokurors. Tomēr kārtību, kādā pārsūdzams tāds iekšlietu ministra lēmums, kas pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, reglamentē Imigrācijas likuma 61. panta astotā daļa. Imigrācijas likuma 63. panta septītā daļa noteic vienīgi pienākumu iestādei, kura pieņēma sākotnējo lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, šo lēmumu periodiski pārskatīt. Pieteikuma iesniedzējs savā pieteikumā nav izteicis atsevišķus apsvērumus par pārskatīšanas pienākuma neatbilstību Satversmei.

Satversmes tiesa secina: lai gan Imigrācijas likuma 63. panta septītā daļa Pieteikuma iesniedzējam ir piemērota, tā tomēr nav radījusi viņam nelabvēlīgas tiesiskas sekas tādējādi, ka pati par sevi būtu liegusi pārsūdzēt iekšlietu ministra lēmumu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošā veidā. Tādēļ saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 6. punktu tiesvedību lietā šajā daļā turpināt nav iespējams.

Līdz ar to tiesvedība lietā daļā par Imigrācijas likuma 63. panta septītās daļas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam ir izbeidzama.

12. Pieteikuma iesniedzējs lūdzis izvērtēt, vai Imigrācijas likuma 61. panta astotajā daļā (turpmāk – apstrīdētā norma) noteiktā kārtība, kādā ārzemnieks ir tiesīgs pārsūdzēt sākotnējo lēmumu par viņa iekļaušanu Sarakstā un iekšlietu ministra lēmumu, ar kuru pārskatīts sākotnējais lēmums (turpmāk kopā arī – lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā), atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Apstrīdētā norma ir piemērojama vairākiem atšķirīgiem lēmumiem par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā. Proti, saskaņā ar Imigrācijas likuma 61.¹ panta otro daļu gadījumā, ja līdz izraidīšanai ārzemnieks atrodas Latvijā, lēmumā par viņa iekļaušanu Sarakstā ietver norādi par viņa izraidīšanu piespiedu kārtā. Šāda norāde netiek iekļauta gadījumā, ja lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā tiek pieņemts attiecībā uz ārzemnieku, kurš Latvijā neatrodas. Saeima norāda, ka, pamatojoties uz Imigrācijas likuma 61. panta pirmās daļas 2. punktu, Sarakstā var iekļaut gan tādu ārzemnieku, kurš līdz izraidīšanai ir likumīgi uzturējies Latvijā, gan tādu ārzemnieku, kurš nemaz neuzturas Latvijā. Abos gadījumos, kad lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā ir pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, tas pārsūdzams apstrīdētajā normā noteiktajā kārtībā (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 48. lp.*).

Izskatot lietu, kas ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības, Satversmes tiesai jāņem vērā Satversmes tiesas likuma prasības un jāizvērtē apstrīdētās normas satversmība tiktāl, ciktāl tas nepieciešams konstitucionālās sūdzības iesniedzēja pamattiesību aizsardzībai. Tāpat tiesai ir jāievēro vienlīdzības princips un jāvērtē visu to personu situācija, kuras atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos ar konstitucionālās sūdzības iesniedzēju. Ja konstitucionālajā sūdzībā apstrīdētā tiesību norma ir piemērojama vairākām atšķirīgām situācijām, Satversmes tiesai jāprecizē, ciktāl tā izvērtēs apstrīdēto normu (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2014. gada 13. jūnija sprieduma lietā Nr. 2014-02-01 9. punktu*).

No lietas materiāliem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējs līdz viņa iekļaušanai Sarakstā ir likumīgi uzturējies Latvijā kā Latvijas pilsones laulātais saskaņā ar viņam izsniegto pastāvīgās uzturēšanās atļauju (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 4.–8. lp.*). Tādējādi konkrētajā situācijā apstrīdētā norma ir piemērojama ārzemniekam, kurš līdz izraidīšanai ir likumīgi uzturējies Latvijā. Ņemot vērā minēto, kā arī pieteikumā sniegtos argumentus un citus lietas materiālus, secināms, ka lietas pamatjautājums ir par to, vai Satversmei atbilst kārtība, kādā pārsūdzams lēmums par tāda ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, kurš līdz izraidīšanai ir likumīgi uzturējies Latvijā (turpmāk arī – ārzemnieks).

Tādējādi Satversmes tiesa vērtēs, vai Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilst apstrīdētā norma, ciktāl tā attiecas uz ārzemnieku, kurš līdz izraidīšanai ir likumīgi uzturējies Latvijā.

13. Satversmes 92. panta pirmais teikums nosaka: „Ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā.”

Satversmes tiesa ir vairākkārt atzinusi, ka Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteikto tiesību uz taisnīgu tiesu konkretizāciju var ietekmēt starptautiskajos cilvēktiesību dokumentos ietvertās normas un to piemērošanas prakse (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2009. gada 3. jūnija sprieduma lietā Nr. 2008-43-0106 10. punktu*). Tādējādi Satversmes 92. panta pirmais teikums ir konkretizējams kopsakarā ar Konvencijas normām, nodrošinot šo normu savstarpēju harmoniju (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 28. marta sprieduma lietā Nr. 2012-15-01 12. punktu un 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 29.2. punktu*).

13.1. Konvencijas 6. panta 1. punkts paredz: ikvienam ir tiesības, nosakot civilo tiesību un pienākumu vai viņam izvirzītās apsūdzības pamatotību Konvencijas izpratnē, uz taisnīgu un atklātu lietas savlaicīgu izskatīšanu neatkarīgā un objektīvā likumā noteiktā tiesā. Eiropas Cilvēktiesību tiesa, interpretējot Konvencijas 6. pantu, ir atzinusi, ka lēmumi attiecībā uz ārzemnieka iebraukšanu, uzturēšanos un izraidīšanu no valsts teritorijas neskar civilo tiesību un pienākumu vai apsūdzības pamatotības noteikšanu Konvencijas 6. panta 1. punkta izpratnē, tādēļ šajās lietās Konvencijas 6. pants nav piemērojams (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas 2000. gada 5. oktobra sprieduma lietā „Maaouia v. France”, pieteikums Nr. 39652/98, 38.–41. punktu*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesa norādījusi, ka valstij ir rīcības brīvība izvēlēties, vai tā izraidīs ārzemnieku no savas teritorijas. Taču šī rīcības brīvība izmantojama tādējādi, lai nepārkāptu Konvencijā noteiktās tiesības (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011. gada 31. marta sprieduma lietā „Nowak v. Ukraine”, pieteikums Nr. 60846/10, 81. punktu*). Ja ārzemnieks līdz izraidīšanai ir likumīgi uzturējies valsts teritorijā, tad viņa izraidīšanas gadījumā piemērojams Konvencijas 7. protokola 1. pants. Ar minēto Konvencijas normu dalībvalstis ir apņēmušās noteikt papildu tiesības ārzemniekam viņa izraidīšanas gadījumā (*sk. Explanatory Report to the Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 1984, paras. 6, 7*).

Konvencijas 7. protokola 1. pants noteic ārzemniekam, kurš likumīgi uzturējies valsts teritorijā, tiesības pārsūdzēt lēmumu par viņa izraidīšanu no valsts neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas var arī nebūt tiesa. Šādas tiesības ārzemniekam jānodrošina arī tad, ja iemesls, kura dēļ viņš izraidīts no valsts, ir valsts drošības aizsardzība. Turklāt valstij jānodrošina tas, ka persona, īstenojot tiesības pārsūdzēt lēmumu par izraidīšanu, var iesniegt savus apsvērumus un

pierādījumus sakarā ar tai nelabvēlīgo lēmumu (*sk., piemēram, Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2018. gada 17. maija sprieduma lietā „Ljatiġi v. the Former Yugoslav Republic of Macedonia”, pieteikums Nr. 19017/16, 35. punktu*).

Saskaņā ar Konvencijas 53. pantu tajā ietvertie noteikumi nav iztulkojami kā atkāpšanās no citos starptautiskos līgumos vai dalībvalsts normatīvajos aktos atzītajām cilvēktiesībām un pamatbrīvībām vai kā šo cilvēktiesību un pamatbrīvību ierobežojums. No Konvencijas izrietošais pamattiesību aizsardzības minimālais standarts uzliek valstij pienākumu nodrošināt ārzemniekam, kurš līdz izraidīšanai likumīgi uzturējies valsts teritorijā, tiesības ar izraidīšanu saistīto lēmumu pārsūdzēt neatkarīgā un objektīvā institūcijā, proti, iestādē vai amatpersonai. Konvencijas 7. protokola 1. pants šādas tiesības ārzemniekam paredz neatkarīgi no tā, vai ar izraidīšanu ir aizskartas citas viņa tiesības un likumiskās intereses. Tas attiecas arī uz gadījumiem, kad izraidīšanas iemesls ir valsts drošības aizsardzība. Turklāt institūcijai, kura izvērtē ārzemnieka sūdzību, cik vien tas iespējams, jānodrošina viņam procesuālās tiesības un tās viņam nedrīkst tikt atņemtas pēc būtības.

13.2. Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietvertais jēdziens „taisnīga tiesa” nozīmē gan neatkarīgu tiesu varas institūciju, kas izskata lietu, gan pienācīgu, tiesiskai valstij atbilstošu procesu, kurā šī lieta tiek izskatīta. Satversmes 92. pants uzliek valstij pienākumu izveidot attiecīgu tiesu institūciju sistēmu un arī pieņemt tādas procesuālās normas, atbilstoši kurām persona varētu taisnīgā un objektīvā tiesā efektīvi aizsargāt savas tiesības un likumiskās intereses (*sal. sk., piemēram, Satversmes tiesas 2018. gada 14. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-23-01 12. punktu*).

Satversmes tiesa ir secinājusi, ka Satversmes 92. pants neparedz personai tiesības uz jebkura tai svarīga jautājuma izlemšanu tiesā (*sk. Satversmes tiesas 2004. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. 2004-14-01 8. punktu*). Valstij ir arī plaša rīcības brīvība, izvēloties valsts drošības aizsardzības labad veicamos pasākumus (*sal. sk. Satversmes tiesas 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 28. punktu*). Tomēr valstij ir pienākums nodrošināt efektīvu aizsardzību ikvienai personai, kuras tiesības vai likumiskās intereses ir aizskartas. Proti, Satversmes 92. pants noteic personai tiesības taisnīgā tiesā aizsargāt tikai „tiesības vai likumiskās intereses”. Ja personas tiesības vai likumiskās intereses tiek aizskartas, valstij ir jānodrošina efektīva tiesību uz taisnīgu tiesu aizsardzība. Tieši no šo tiesību pienācīgas nodrošināšanas ir atkarīga arī citu personas pamattiesību aizsardzība (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2003. gada 23. aprīļa*

sprieduma lietā Nr. 2002-20-0103 secinājumu daļas 1. punktu un 2012. gada 20. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2011-16-01 9. punktu).

Saskaņā ar Imigrācijas likuma 63. panta trešo daļu, pieņemot lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, vienlaikus nosaka arī ieceļošanas aizliegumu uz noteiktu vai nenoteiktu laiku. Atbilstoši Imigrācijas likuma 46. panta piektajai daļai gadījumā, kad iekšlietu ministrs pieņēmis lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā un ārzemnieks atrodas Latvijā, Valsts robežsardzes priekšnieks vai viņa pilnvarota amatpersona astoņu dienu laikā no dienas, kad konstatēts fakts, ka ārzemnieks atrodas Latvijā, pieņem lēmumu par ārzemnieka piespiedu izraidīšanu. Turklāt tādā gadījumā, ja ārzemnieks līdz viņa iekļaušanai Sarakstā Latvijā uzturējies, pamatojoties uz viņam izsniegto termiņuzturēšanās atļauju vai pastāvīgās uzturēšanās atļauju, šie dokumenti tiek anulēti (*sk. Imigrācijas likuma 35. panta pirmās daļas 3. punktu un 36. panta pirmās daļas 2. punktu*). No Imigrācijas likuma 4. panta izriet, ka ārzemniekam, kurš iekļauts Sarakstā, nav tiesību ieceļot un uzturēties Latvijā.

Satversmes 97. pants noteic, ka ikvienam, kas likumīgi uzturas Latvijas teritorijā, ir tiesības brīvi pārvietoties un izvēlēties dzīvesvietu. Minētā Satversmes norma citstarp aizsargā to trešo valstu pilsoņu tiesības brīvi pārvietoties Latvijas teritorijā, kuri normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā ir ieguvuši tiesības uzturēties Latvijā. Jāņem vērā arī tas, ka no Konvencijas 7. protokola 1. panta izrietošais pamattiesību aizsardzības minimālais standarts nozīmē valsts pienākumu nodrošināt ārzemniekam, kurš līdz izraidīšanai likumīgi uzturējies valsts teritorijā, tiesības pārsūdzēt ar izraidīšanu saistīto lēmumu neatkarīgā un objektīvā institūcijā. Tātad ārzemniekam gadījumā, kad ir aizskartas viņa likumīgi iegūtās tiesības uzturēties valsts teritorijā, ir jābūt iespējai aizstāvēt savas tiesības. Tādējādi no Satversmes 92. panta pirmā teikuma, konkretizējot to kopsakarā ar Konvencijas 7. protokola 1. pantu, izriet ārzemnieka tiesības ar izraidīšanu saistīto lēmumu pārsūdzēt neatkarīgā un objektīvā institūcijā.

Līdz ar to no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet valsts pienākums nodrošināt ārzemniekam, kurš līdz izraidīšanai ir likumīgi uzturējies Latvijā, tiesības pārsūdzēt ar izraidīšanu saistīto lēmumu neatkarīgā un objektīvā institūcijā.

14. Izvērtējot to, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, Satversmes tiesai visupirms jāpārbauda, vai ārzemniekam ir nodrošināta pieeja neatkarīgai un objektīvai institūcijai.

14.1. Ar spriedumu lietā Nr. 2004-14-01 Satversmes tiesa atzina par neatbilstošu Satversmes 92. panta pirmajam teikumam tādu Imigrācijas likuma normu, kas ārzemniekam vispār neparedzēja tiesības pārsūdzēt iekšlietu ministra lēmumu par viņa iekļaušanu Sarakstā. Konkretizējot Satversmes 92. panta pirmo teikumu kopsakarā ar Konvencijas 13. pantu, Satversmes tiesa atzina: lai gan tiesības uz pieeju tiesai tās institucionālajā aspektā šajās lietās personai var tikt nodrošinātas ierobežotā apmērā, tomēr nevar būt tā, ka personai nav nekādu tiesību aizsardzības garantiju. Personai, lai tā varētu aizstāvēt savas aizskartās tiesības un likumiskās intereses, ir jābūt nodrošinātai efektīvai tiesību aizsardzībai. Efektīvs tiesību aizsardzības nodrošinājums ir atkarīgs ne tikai no iespējas vērsties tiesā, bet arī no visa kopējā uzraudzības mehānisma un tā darbības (*sk. minētā sprieduma 10. punktu*).

Pēc Satversmes tiesas sprieduma lietā Nr. 2004-14-01 tika pieņemti grozījumi Imigrācijas likumā, paredzot, ka ikvienu iekšlietu ministra lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā var pārsūdzēt Augstākajā tiesā.

Vēlāk likumdevējs paredzēja izņēmumus no šīs pārsūdzības kārtības attiecībā uz tiem lēmumiem, kuri pieņemti, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju. Proti, ar 2006. gada 26. janvārī pieņemto likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā” tika noteikts, ka tāds iekšlietu ministra lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, kurš pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūtu informāciju, un par kuru ir saņemts Ģenerālprokuratūras atzinums, vispār nav pārsūdzams. Taču ar 2006. gada 6. aprīļa likumu „Grozījumi Imigrācijas likumā” likumdevējs pārsūdzības kārtību grozīja, paredzot, ka šādi lēmumi pārsūdzami ģenerālprokuroram. No minēto Imigrācijas likuma grozījumu izstrādes materiāliem izriet, ka šāda atšķirīga kārtība noteikta nolūkā aizsargāt valsts drošības intereses. Vienīgi ģenerālprokurors varot veikt kontroli pār tādiem iekšlietu ministra lēmumiem, kas pieņemti, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju (*sk. 8. Saeimas Juridiskās komisijas 2005. gada 13. aprīļa sēdes protokolu Nr. 287 un 8. Saeimas Aizsardzības un iekšlietu komisijas 2006. gada 25. janvāra sēdes protokolu Nr. 267 lietas materiālu 1. sēj. 80. un 88. lp.*).

Tādējādi atbilstoši šobrīd spēkā esošajam regulējumam likumdevējs ir paredzējis lēmumiem par personas iekļaušanu Sarakstā atšķirīgu pārsūdzības kārtību atkarībā no tā, vai šāds lēmums pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju. Ja

lēmuma pamatā ir šāda informācija, tad šo lēmumu var pārsūdzēt vienīgi ģenerālprokuroram, kura lēmums ir galīgs. Normatīvais regulējums neparedz tiesas kompetenci pārskatīt šādus lēmumus. Turpretim gadījumā, kad lēmuma pamatā nav šāda informācija, ārzemnieks saskaņā ar Imigrācijas likuma 61. panta sesto daļu ir tiesīgs mēneša laikā pēc lēmuma uzzināšanas to pārsūdzēt Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamentā.

14.2. Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka no Satversmes 92. panta pirmā teikuma izriet likumdevēja pienākums nodrošināt iespēju pārsūdzēt tiesā arī tādu iekšlietu ministra lēmumu par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, kas pieņemts, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju. Vienīgi tiesa varot nodrošināt vispusīgu un objektīvu sūdzības izskatīšanu. It īpaši ņemot vērā faktu, ka neesot skaidri noteikti kritēriji, pēc kuru izpildes ārzemniekam noteiktais ieceļošanas aizlieguma termiņš tiek saīsināts vai ieceļošanas aizliegums tiek atcelts, esot jānovērš visas šaubas par galīgā lēmuma pieņēmēja objektivitāti (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 3. lp.*).

Saeima atzīst, ka no apstrīdētās normas izrietošā iekšlietu ministra lēmuma pārsūdzības kārtība nenodrošina ārzemniekam pieeju tiesai šā vārda institucionālajā nozīmē, jo ģenerālprokurors nepieder pie Satversmes 82. un 85. pantā minētajām tiesu varas institūcijām, kuras ir kompetentas spriest tiesu. Tomēr no Satversmes 92. panta neizrietot likumdevēja pienākums nodrošināt ārzemniekam tiesības šo lēmumu pārsūdzēt tiesā. Arī cita neatkarīga un objektīva institūcija atbilstošā procesā varot vispusīgi izvērtēt ārzemnieka sūdzību par viņa iekļaušanu Sarakstā (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 46.–47. lp.*).

Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka Satversmes 92. panta pirmais teikums neprasa, lai persona savu aizskarto tiesību un likumisko interešu aizstāvībai varētu vērsties tikai Satversmes 82. un 85. pantā minētajās tiesās (*sal. sk. Satversmes tiesas 2011. gada 11. maija sprieduma lietā Nr. 2010-55-0106 20.1. punktu*). Latvijā prokuratūra ir tiesu varas institūcija un ģenerālprokurors ir tiesu sistēmai piederīga amatpersona, tomēr prokuratūra un ģenerālprokurors nespriež tiesu. Prokuratūras primārā funkcija ir Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietverto personas tiesību uz taisnīgu tiesu nodrošināšana pirmstiesas kriminālprocesā, kā arī tiesiskuma uzraudzība likumā noteiktās kompetences ietvaros. Tomēr Satversmes tiesa ir norādījusi, ka noteiktās jomās Latvijā ģenerālprokuroru var uzskatīt par efektīvu tiesību aizsardzības līdzekli (*sal. sk. Satversmes tiesas 2006. gada 20. decembra sprieduma lietā Nr. 2006-12-01 9.–*

9.3. un 14. punktu un 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 31.2.1. punktu).

Lai kādu institūciju, kurā pārsūdzams iekšlietu ministra lēmums par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā, atzītu par tiesu Satversmes 92. panta izpratnē, tai jābūt neatkarīgai, objektīvai un kompetentai izskatīt konkrēto jautājumu (*sal. sk. Satversmes tiesas 2007. gada 18. oktobra sprieduma lietā Nr. 2007-03-01 22.3. punktu*). Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka institūcijai, kurā pārsūdzams ar izraidīšanu saistītais lēmums, ir jābūt neatkarīgai un objektīvai, kā arī kompetentai vispusīgi izvērtēt lēmuma pamatotību (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006. gada 8. jūnija sprieduma lietā „Lupsa v. Romania”, pieteikums Nr. 10337/04, 38. punktu*).

14.3. Prokuratūras likuma 6. panta pirmā daļa noteic, ka ģenerālprokurors savā darbībā ir neatkarīgs no citu valsts varu un pārvaldi realizējošo institūciju vai amatpersonu ietekmes un pakļaujas tikai likumam. Prokuratūras likuma normas konkretizē šo principu, nosakot vairākus līdzekļus, kuru mērķis ir ģenerālprokurora neatkarības un objektivitātes nodrošināšana, – augstas izglītības un profesionālās kvalifikācijas prasības un augstus ētikas un godīguma standartus (*sk. Prokuratūras likuma 33. panta pirmo daļu, 36. un 37. pantu*). Turklāt saskaņā ar Prokuratūras likuma 38. panta pirmo daļu ģenerālprokuroru pēc Tieslietu padomes priekšlikuma amatā ieceļ Saeima uz pieciem gadiem, tādējādi nodrošinot viņa demokrātisku leģitimitāciju.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka viens no Satversmes 92. panta pirmā teikuma elementiem ir tiesu varas institūciju objektivitātes garantija. Ģenerālprokurora kā tiesu sistēmai piederīgas amatpersonas objektivitātes prasībai ir subjektīvais un objektīvais aspekts. Proti, ģenerālprokuroram jābūt subjektīvi neitrālam. Savukārt ģenerālprokurora objektīvā neitralitāte nozīmē, ka jābūt izslēgtām pamatotām lietas dalībnieku vai sabiedrības šaubām par tā objektivitāti. Turklāt nozīme var būt pat šķietamībai un ir nepieciešams novērst pat šķietamu neobjektivitāti (*sal. sk. Satversmes tiesas 2013. gada 14. maija sprieduma lietā Nr. 2012-13-01 13.2. punktu un 2016. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2015-19-01 16.1. punktu*). Ņemot vērā to, ka apstrīdētā norma skar valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, minētās atziņas par objektīvo neitralitāti uz izskatāmo lietu ir attiecināmas vienīgi tiktāl, ciktāl jābūt izslēgtām pamatotām lietas dalībnieku šaubām par ģenerālprokurora objektivitāti.

Analizējot ģenerālprokurora objektivitāti, jāņem vērā ģenerālprokurora statuss un vieta valsts konstitucionālajā sistēmā. Tādēļ, lai pārliecinātos par to, ka

nepastāv pamatotas lietas dalībnieku šaubas par ģenerālprokurora objektivitāti, Satversmes tiesai jāvērtē arī tas, kāda ir ģenerālprokurora kompetence, īstenojot uzraudzību pār valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzību.

Saskaņā ar Prokuratūras likuma 2. panta 1. punktu un 12. pantu viena no prokuratūras funkcijām ir uzraudzīt operatīvās darbības, valsts drošības iestāžu izlūkošanas un pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmas atbilstību likumiem.

Atbilstoši Valsts drošības iestāžu likuma 26. panta pirmajai daļai ģenerālprokurors un viņa īpaši pilnvaroti prokurori, veicot uzraudzību, ir tiesīgi iepazīties ar valsts drošības iestāžu rīcībā esošajiem dokumentiem, materiāliem un informāciju. Savukārt informācijas avotu identitāti uzraudzības kārtībā atklāt ir aizliegts. Izņēmums ir tikai tie gadījumi, kad šādi informācijas avoti ir tieši iesaistīti noziedzīga nodarījuma izdarīšanā. Turklāt šāda informācija ir atklājama vienīgi ģenerālprokuroram. Īpaši pilnvarotiem prokuroriem informācijas avotu identitāti var atklāt tikai ar valsts drošības iestādes vadītāja atļauju. Tātad ģenerālprokuroram, lai gan ierobežotā apmērā, tomēr ir tiesības uzraudzības kārtībā iepazīties ar valsts drošības iestāžu rīcībā esošo informāciju, kas iegūta, šīm iestādēm veicot operatīvās, izlūkošanas un pretizlūkošanas darbības.

Normatīvajos aktos noteiktos gadījumos, veicot uzraudzību pār valsts drošības iestāžu operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas procesiem un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmu, ģenerālprokurors ir arī lēmumu pieņēmējs attiecībā uz valsts drošības iestāžu darbību regulējošiem iekšējiem normatīvajiem aktiem. Proti, saskaņā ar Valsts drošības iestāžu likuma 26. panta piekto daļu valsts drošības iestāžu iekšējie normatīvie akti, kas ir saistīti ar operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas procesiem un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmu, stājas spēkā pēc saskaņošanas ar ģenerālprokuroru. Valsts drošības iestāžu likuma 3. panta piektajā daļā ir noteikts, ka izlūkošanas, pretizlūkošanas darbību saturu nosaka attiecīgās valsts drošības iestādes izlūkošanas, pretizlūkošanas darbību nolikums, kura pieņemšana nav saskaņojama ar ģenerālprokuroru. Tomēr jāņem vērā, ka atbilstoši Valsts drošības iestāžu likuma 3. panta sestajai daļai izlūkošanas, pretizlūkošanas darbības veicamas, gan izmantojot savas specifiskās valsts drošības iestādes izlūkošanas, pretizlūkošanas darbības saskaņā ar izlūkošanas, pretizlūkošanas darbību nolikumu, gan veicot Operatīvās darbības likumā noteiktos operatīvās darbības pasākumus. Saskaņā ar Operatīvās darbības likuma 3. panta otro daļu un 8. panta otro daļu ģenerālprokurors akceptē valsts

institūciju, kurām ir ar likumu noteiktas tiesības veikt operatīvo darbību, izdotos iekšējos normatīvos aktus par šīs darbības organizāciju, metodēm, taktiku, līdzekļiem un uzskaiti.

Saskaņā ar apstrīdēto normu tieši ģenerālprokuroram ir piekritīga ārzemnieka, kurš iekļauts Sarakstā, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, sūdzības par iekšlietu ministra lēmumu izskatīšana. Tomēr šis regulējums rada tādu situāciju, ka ģenerālprokurors iekšlietu ministra lēmuma pārsūdzības procesā pārbauda arī tādu informāciju, kas viņam iepriekš var būt bijusi pieejama, īstenojot uzraudzību pār valsts drošības iestāžu operatīvās darbības, izlūkošanas un pretizlūkošanas procesiem un valsts noslēpuma aizsardzības sistēmu. Tādā gadījumā, kad ģenerālprokurors, īstenojot uzraudzību, ir atzinis valsts drošības iestāžu darbības atbilstību likumiem, viņš pēc būtības ir uzskatījis par tiesisku arī tādu informāciju, kas ir par pamatu ārzemnieka iekļaušanai Sarakstā. Turklāt, kā izriet no lietas materiālos esošajiem ģenerālprokurora lēmumiem, tajos norādīts vienīgi tas, ka, ņemot vērā valsts drošības iestāžu sniegto informāciju, pastāv nepieciešamība ārzemnieka iekļaušanai Sarakstā un tādēļ iekšlietu ministra lēmums ir tiesisks (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 9.–10. un 16. lp.*). Tātad valsts drošības aizsardzības labad sūdzības iesniedzējam nav pieejama informācija par to, kā ģenerālprokurors nonācis pie tieši šāda un ne citāda lēmuma. Šis apstāklis kopsakarā ar faktu, ka ģenerālprokurors īsteno uzraudzību pār valsts drošības iestāžu izlūkošanas, pretizlūkošanas procesu un valsts noslēpuma aizsardzību, sūdzības iesniedzējam var radīt pamatotas šaubas par to, vai ģenerālprokurors kā galīgais lēmuma pieņēmējs jautājumā par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā ir objektīvs.

Lai sūdzības iesniedzējam nevarētu rasties iespaids, ka institūcija, kas izskata viņa sūdzību par iekļaušanu Sarakstā, nav objektīva, būtu jānovērš pamatotas lietas dalībnieku šaubas par šīs institūcijas objektivitāti. Satversmes tiesa secina: lai gan ģenerālprokurors ir tiesu sistēmai piederīga amatpersona, tomēr konkrētajā gadījumā nav novērstas šaubas par viņa objektivitāti, izskatot sūdzību par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā.

Līdz ar to apstrīdētajā normā noteiktajā lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā ārzemniekam nav nodrošināta pieeja tādai institūcijai, kas būtu objektīva.

15. Izvērtējot apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 92. panta pirmajam teikumam, jāņem vērā, ka tikpat svarīgi kā tas, lai ārzemnieka sūdzība tiktu

izskatīta neatkarīgā un objektīvā institūcijā, ir arī tas, lai tā tiktu izskatīta pienācīgā, tiesiskai valstij atbilstošā procesā. Arī Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka tiesu varas institūciju objektivitātes vērtējumā nozīme ir arī procedūrai, kādā tiek pieņemts konkrētais lēmums (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014. gada 29. aprīļa sprieduma lietā „Ternovskis pret Latviju”, pieteikums Nr. 33637/02, 68. un 72. punktu*). Tādēļ, lai gan Satversmes tiesa jau ir secinājusi, ka ārzemniekam netiek nodrošināta pieeja tādai institūcijai, kas būtu objektīva, jāizvērtē arī tas, vai apstrīdētajā normā noteiktajā lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā ārzemniekam tiek efektīvi nodrošinātas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošas procesuālās tiesības, proti, vai šīs tiesības netiek atņemtas pēc būtības.

Pieteikuma iesniedzējs norāda, ka iekšlietu ministra lēmuma pārsūdzības procesā ārzemniekam netiekot nodrošinātas tiesībām uz taisnīgu tiesu atbilstošas procesuālās garantijas. Savukārt Saeima, kā arī vairākas lietā pieaicinātās personas – Iekšlietu ministrija, Tieslietu ministrija un Ģenerālprokuratūra – uzskata, ka, cik vien tas iespējams, ņemot vērā nepieciešamību aizsargāt valsts drošību, pārsūdzības procesā ārzemniekam tiek nodrošinātas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošas procesuālās tiesības. Proti, iekšlietu ministra lēmumā par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā tiekot gan norādīts izraidīšanas pamatojums, gan arī izvērtēts izraidāmās personas pamattiesību ierobežojuma samērīgums. Tādējādi personai esot iespēja rakstveidā izteikt iebildumus pret tās izraidīšanu (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 3., 48.–49., 67.–69., 126.–127. un 134.–137. lp.*).

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka taisnīga tiesa kā pienācīgs, tiesiskai valstij atbilstošs tiesas process aptver vairākus elementus – savstarpēji saistītas tiesības. Tajā ietilpst, piemēram, pušu līdztiesības un sacīkstes princips, tiesības tikt uzklautam, tiesības uz pārsūdzību (*sk. Satversmes tiesas 2010. gada 17. maija sprieduma lietā Nr.2009-93-01 8.3. punktu*).

Taisnīgas tiesas jēdziens citstarp aptver līdzvērtīgu iespēju principu. Tas prasa, lai visām procesā iesaistītajām pusēm būtu līdzvērtīga iespēja izklāstīt lietas apstākļus, un liedz kādai no pusēm piešķirt būtiskas priekšrocības salīdzinājumā ar oponentu (*sal. sk. Satversmes tiesas 2002. gada 5. marta sprieduma lietā Nr. 2001-10-01 secinājumu daļas 7. punktu*). Pilnvērtīgā tiesību aizstāvībā un iesaistīto pušu interešu līdzsvarošanā būtiska nozīme ir tiesībām tikt uzklautam. Tās tiek īstenotas vairākos veidos, piemēram, kā tiesības saņemt pilnīgu informāciju par pretējās puses izteikto viedokli, savāktajiem pierādījumiem un faktiem. Turklāt tiesības tikt uzklautam ietver personas

tiesības izteikties par faktiem un tiesību jautājumiem. Šo tiesību īstenošana jānodrošina vismaz rakstveidā (*sal. sk. Satversmes tiesas 2003. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2003-03-01 secinājumu daļas 6.1. punktu*).

Ir jāņem vērā, ka Satversmes 92. panta pirmajā teikumā ietverto tiesību piemērošanas robežas var tikt sašaurinātas lietās, kas attiecas uz valsts drošību, tomēr arī šādās lietās ir jāpastāv noteiktām tiesību aizsardzības garantijām (*sk. Satversmes tiesas 2004. gada 6. decembra sprieduma lietā Nr. 2004-14-01 10. punktu*). Tātad, ievērojot valsts drošības intereses, ārzemnieka iekļaušanas Sarakstā un izraidīšanas procesā viņam procesuālās tiesības var tikt nodrošinātas ierobežotā veidā, tomēr neatņemot tās pēc būtības.

15.1. Minimālās procesuālās garantijas, kas nodrošināmas ārzemniekam viņa izraidīšanas gadījumā, ja viņš iepriekš ir likumīgi uzturējies valsts teritorijā, noteic Konvencijas 7. protokola 1. pants. Proti, ārzemniekam ir jābūt nodrošinātām tiesībām uzrādīt iemeslus, kuru dēļ viņu nedrīkst izraidīt, tiesībām panākt savas lietas pārskatīšanu, kā arī būt pārstāvētam šajā nolūkā kompetentā valsts iestādē vai pie attiecīgi pilnvarotas amatpersonas vai amatpersonām.

Konkretizējot Konvencijas 7. protokola 1. pantu, Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka ārzemnieku, kurš tiesiski uzturas valsts teritorijā, drīkst izraidīt tikai ar lēmumu, kas pieņemts, pamatojoties uz pienācīgā kārtībā pieņemtu likumu. Turklāt arī tad, ja ārzemnieks tiek izraidīts valsts drošības aizsardzības apsvērumu dēļ, viņam ir jābūt nodrošinātai iespējai pārsūdzēt lēmumu neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas būs tiesīga ne tikai izvērtēt konkrētā lēmuma pamatotību, balstoties uz juridiskiem apsvērumiem, bet arī izvērtēt faktiskos apstākļus, kas ir šāda lēmuma pamatā, tostarp noteiktā procedūrā arī valsts noslēpumu saturošu informāciju. Turklāt personai, īstenojot tiesības uz pārsūdzību, cik vien tas iespējams, jābūt nodrošinātai arī iespējai iesniegt savus apsvērumus un pierādījumus sakarā ar tai nelabvēlīgo lēmumu (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2006. gada 8. jūnija sprieduma lietā „Lupsa v. Romania”, pieteikums Nr. 10337/04, 38., 40. un 55. punktu un 2008. gada 24. aprīļa sprieduma lietā „C.G. and Others v. Bulgaria”, pieteikums Nr. 1365/07, 39. un 40. punktu*). Taču no Konvencijas neizriet ārzemnieka vai viņa pārstāvja tiesības uz sūdzības izskatīšanu mutvārdu procesā. Sūdzība var tikt izskatīta arī rakstveida procedūrā (*sk.: Explanatory Report to the Protocol No. 7 to the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms, 1984, para. 14*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesa ir atzinusi, ka institūcijai, kas pieņem lēmumu par ārzemnieka izraidīšanu, tas ir jādara zināms tā adresētam, dodot viņam

iespēju iepazīties ar šo lēmumu. Turklāt lēmumā jābūt norādītam ārzemnieka izraidīšanas pamatojumam (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2011. gada 31. marta sprieduma lietā „Nowak v. Ukraine”, pieteikums Nr. 60846/10, 81.–82. punktu*). Ja lēmums ir pamatots ar valsts drošības aizsardzības apsvērumiem, ir pieļaujamas atkāpes no šīs prasības un lēmuma pamatojums var nebūt visaptverošs apstākļu izklāsts. Taču arī šādā gadījumā ir būtiski, lai nolūkā aizsargāt valsts drošību personas procesuālās tiesības tikt uzklausītai netiktu atņemtas pēc būtības. Ir svarīgi paredzēt pietiekamus procesuālus līdzekļus, kas nodrošinātu taisnīgu līdzsvaru starp personas procesuālo tiesību ierobežojumu un nepieciešamību aizsargāt valsts noslēpumu (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas 2017. gada 19. septembra sprieduma lietā „Regner v. The Czech Republic”, pieteikums Nr. 35289/11, 148.–149. punktu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2018. gada 17. maija sprieduma lietā „Ljatifi v. The Former Yugoslav Republic of Macedonia”, pieteikums Nr. 19017/16, 35. punktu*). Eiropas Savienības Tiesa skaidrojusi, ka, lai nodrošinātu gan valsts drošības aizsardzību, gan personas tiesības tikt uzklausītai, ir ļauts izmantot tādas iespējas kā attiecīgās informācijas vai pierādījumu satura kopsavilkuma paziņošana lietas dalībniekam (sk. *Eiropas Savienības Tiesas 2013. gada 18. jūlija sprieduma lietā C-584/10 „Commission and Others v. Kadi”, ECLI:EU:C:2013:518, 125.–129. punktu*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesa, vērtējot to, vai ārzemniecei, kura valsts drošības aizsardzības labad izraidīta no valsts, bija nodrošinātas minimālās procesuālās garantijas, ir secinājusi: pamatojumu nevar uzskatīt par pietiekamu, ja tajā ietverta tikai norāde uz institūcijas kompetenci pieņemt lēmumu par personas izraidīšanu un faktu, ka lēmuma pamatā ir ar valsts drošību saistīta informācija, bet nav ne mazākās norādes uz konkrētu personas rīcību, saistībā ar kuru attiecīgais lēmums pieņemts. Konkrētajā gadījumā tiesa nozīmi piešķīra arī tam apstāklim, ka institūcija, kas izvērtēja ārzemnieces sūdzību, pēc būtības nebija pārbaudījusi viņas izraidīšanas pamatotību, bet aprobežojusies ar tikai formālu izraidīšanas lēmuma pārbaudi (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2018. gada 17. maija sprieduma lietā „Ljatifi v. The Former Yugoslav Republic of Macedonia”, pieteikums Nr. 19017/16, 36.–41. punktu*).

Eiropas Cilvēktiesību tiesa arī norādījusi, ka lietas pārskatīšana nozīmē atbildīgās institūcijas pienākumu pēc būtības iepazīties ar iemesliem un pierādījumiem, kas bijuši pamatā lēmumam par personas izraidīšanu, tostarp arī tādiem apstākļiem, kas ir valsts noslēpums (sk. *Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2008. gada 24. aprīļa sprieduma lietā „C.G. and Others v. Bulgaria”, pieteikums Nr. 1365/07, 57. un 74.–75. punktu*). Lai nodrošinātu valsts noslēpumu saturošas

informācijas aizsardzību, var tikt noteikti procedūras ierobežojumi. Piemēram, ir iespējams noteikt, ka šo informāciju pārbauda tikai tiesneši, kuri ir saņēmuši atļauju pieejai šādai informācijai. Tāpat var noteikt, ka valsts noslēpumu saturošu pierādījumu pārbaudē nepiedalās lietas dalībnieki vai viņu pārstāvji, vai arī noteikt, ka šāda informācija lietas dalībniekiem tiek sniegta ierobežotā apjomā vai aprakstoši (*sk. Eiropas Cilvēktiesību tiesas 2014. gada 24. jūlija sprieduma lietā „Al Nashiri v. Poland”, pieteikums Nr. 28761/11, 365. punktu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas Lielās palātas 2017. gada 19. septembra sprieduma lietā „Regner v. The Czech Republic”, pieteikums Nr. 35289/11, 68.–69. punktu).*

Satversmes tiesa secina, ka Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās tiesības tikt uzklautam ir viena no procesuālajām garantijām, kura, kaut vai ierobežotā veidā, tomēr ir jānodrošina ārzemniekam arī lēmuma par viņa iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā. Proti, valstij ir jānodrošina tāda lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības kārtība, kas nodrošinātu viņa tiesības vismaz rakstveidā iesniegt savus apsvērumus par izraidīšanas pamatojumu. Lai ārzemnieks varētu izmantot tiesības izteikties, viņš informējams par lēmuma pamatā esošajiem apstākļiem, izņemot tādus apstākļus, kuru izpaušana var apdraudēt valsts drošību. Arī tādā gadījumā, kad ārzemnieks izraidīts no valsts tās drošības apsvērumu dēļ, viņam tiesības tikt uzklautam nedrīkst tikt atņemtas pēc būtības un nepieciešams viņam paziņot vismaz tādas informācijas kopsavilkumu, kas neapdraud valsts drošību. Personas informēšanas ierobežojumiem jābūt samērīgiem ar nepieciešamību aizsargāt izlūkošanas un pretizlūkošanas rezultātā iegūto informāciju, kas bijusi par pamatu lēmumam par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā. Turklāt, lai tiktu pienācīgi nodrošinātas ārzemnieka tiesības tikt uzklautam, ir svarīgi arī tas, lai neatkarīga un objektīva institūcija pēc būtības izvērtētu viņa izraidīšanas pamatotību, neaprobežojoties ar tikai formālu lēmuma pārbaudi. Tātad arī tādā gadījumā, kad ārzemnieks izraidīts no valsts tās drošības apsvērumu dēļ, viņam tiesības tikt uzklautam nedrīkst tikt atņemtas pēc būtības un nepieciešams viņam paziņot vismaz tādas informācijas kopsavilkumu, kas neapdraud valsts drošību.

15.2. Pieteikuma iesniedzējs, tāpat kā tiesībsargs, vērš Satversmes tiesas uzmanību uz to, ka iekšlietu ministra lēmumā par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā ietvertā informācija ir pārāk vispārīga un nav pietiekama, lai persona varētu saprast, kādu iemeslu dēļ tā iekļauta Sarakstā. Ja persona nav saņēmusi pat minimālus paskaidrojumus par to, kādā ziņā tā apdraud valsts drošību, tā nevarot pienācīgi iebilst pret pieņemto lēmumu (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 2.–4. un 150.–151. lp.*).

Savukārt Saeima un lietā pieaicinātās personas Tieslietu ministrija un Satversmes aizsardzības birojs norāda, ka valsts drošības iestāžu atzinumos ietvertās informācijas atklāšana var apdraudēt valsts drošību. Pieļaujot to, ka ārzemnieks pilnībā iepazīstas ar informāciju, kas bijusi par pamatu viņa izraidīšanai, varot tikt nodarīts būtisks kaitējums valsts drošības interesēm, piemēram, izlūkošanas un pretizlūkošanas informācijas satura vai īpaši aizsargājamo avotu konfidencialitātei. Šādā gadījumā nozīme esot apstrīdētās normas piemērotāja veiktajam izvērtējumam, jo tieši iekšlietu ministra un ģenerālprokurora rīcībā esot visa informācija, kas nepieciešama, lai vispusīgi izvērtētu to, vai ārzemnieka iekļaušana Sarakstā ir pamatota (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 48., 127. un 140.–142. lp.*).

Sākotnējā lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā saturu nosaka Imigrācijas likuma 61.¹ panta otrā daļa. Saskaņā ar šo tiesību normu lēmumā norāda iestādes nosaukumu un adresi; adresātu; piemēroto tiesību normu uzskaitījumu; atzinuma par šā likuma 61. panta pirmajā daļā minēto nosacījumu esību datumu un identificējošu numuru; termiņu, uz kādu ārzemnieks iekļauts Sarakstā; norādi par izraidīšanu piespiedu kārtā, ja ārzemnieks atrodas Latvijā; norādi, kur un kādā termiņā šo lēmumu var pārsūdzēt. Kā norāda Iekšlietu ministrija un Ģenerālprokuratūra, lēmumā tiek ietverts arī izvērtējums par ārzemnieka iespējamā pamattiesību ierobežojuma samērīgumu (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 69. un 135. lp.*). No minētās tiesību normas izriet, ka sākotnējā lēmumā par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā vispār netiek norādīti apstākļi, kas bijuši par pamatu šāda lēmuma pieņemšanai, bet tiek norādīta vienīgi atsauce uz atzinumu, kas pamato šādu apstākļu esību.

Imigrācijas likumā nav noteikts, tieši kāda informācija norādāma iekšlietu ministra lēmumā, ar kuru pārskatīts sākotnējais lēmums. Tomēr no lietas materiāliem izriet, ka, tāpat kā sākotnējā lēmumā, arī šajā lēmumā vispār netiek norādīti apstākļi, kas bijuši par pamatu tā pieņemšanai. Proti, iekšlietu ministra 2019. gada 9. maija lēmumā, ar kuru pārskatīts sākotnējais lēmums, ir ietverta atsauce uz Valsts drošības dienesta atzinumu, kurā secināts, ka Pieteikuma iesniedzēja uzturēšanās Latvijā radīs apdraudējumu valsts drošībai (*sk. lietas materiālu 1. sēj. 14.–15. lp.*). Arī Augstākās tiesas Administratīvo lietu departaments secinājis, ka iekšlietu ministra lēmumā par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā nav jānorāda attiecīgās personas darbības, kas apdraud valsts drošību un sabiedrisko kārtību. Attiecībā uz šo lēmumu neesot jāpiemēro Administratīvā procesa likuma normas, no kurām izrietētu pienākums šīs darbības lēmumā norādīt (*sk. Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta 2006. gada*

24. februāra sprieduma lietā Nr. SA-4/2016 10. punktu un 2018. gada 4. jūnija sprieduma lietā Nr. SA-1/2018 11. punktu).

Tātad lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā ārzemnieks netiek informēts par apstākļiem, kas bijuši par pamatu šāda lēmuma pieņemšanai. No pieaicināto personu viedokļiem un lietas materiālos esošajiem lēmumiem izriet, ka lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā netiek vērtēta iespēja izsniegt personai informācijas vai apstākļu kopsavilkumu tādējādi, lai neapdraudētu valsts drošību.

Satversmes tiesa norāda, ka izņēmuma gadījumā, kad ārzemniekam sevišķi svarīgu, ar valsts drošību saistītu apsvērumu dēļ nevar tikt izsniegts informācijas kopsavilkums par viņa izraidīšanas iemesliem, ir svarīgi tas, lai viņa tiesību tikt uzklaušītam ierobežojums tiktu līdzsvarots ar citām procesuālajām garantijām, proti, lai neatkarīga un objektīva institūcija varētu izvērtēt apstākļus, kas ir pamatā lēmumam par ārzemnieka izraidīšanu, tostarp noteiktā procedūrā arī valsts noslēpumu saturošu informāciju. Arī Eiropas Savienības Tiesa ir atzinusi, ka sevišķi svarīgu, ar valsts drošību saistītu apsvērumu dēļ konkrēta informācija vai pierādījumi var netikt darīti zināmi attiecīgajai personai. Tomēr arī tādā gadījumā atbildīgajai institūcijai ir jāizmanto tādi procesuāli līdzekļi, kas nodrošinātu gan valsts drošības aizsardzību, gan personas tiesības tikt uzklaušītai (sk. *Eiropas Savienības Tiesas 2013. gada 18. jūlija sprieduma lietā C-584/10 „Commission and Others v. Kadi”*, ECLI:EU:C:2013:518, 125. punktu). Tādēļ jo īpaši svarīgi ir tas, lai tiktu novērstas pamatotas lietas dalībnieku šaubas par tās institūcijas objektivitāti, kura izskata sūdzību. Tomēr Satversmes tiesa jau ir secinājusi, ka konkrētajā gadījumā nav novērstas pamatotas šaubas par ģenerālprokurora objektivitāti, izskatot sūdzību par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā.

Tādējādi lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā netiek nodrošināts samērīgs līdzsvars starp ārzemnieka tiesību tikt uzklaušītam ierobežojumu un nepieciešamību aizsargāt izlūkošanas vai pretizlūkošanas rezultātā iegūto informāciju, kas bijusi par pamatu attiecīgajam lēmumam. Tātad izraidītajam ārzemniekam pat minimālā apmērā netiek nodrošinātas Satversmes 92. panta pirmajā teikumā noteiktās procesuālās tiesības.

Līdz ar to lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā personai netiek nodrošinātas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošas procesuālās tiesības.

16. Ņemot vērā iepriekš minēto, Satversmes tiesa secina, ka apstrīdētajā normā noteiktajā lēmuma par ārzemnieka iekļaušanu Sarakstā pārsūdzības procesā personai nav nodrošināta pieeja tādai institūcijai, kas būtu objektīva, kā arī nav paredzētas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošas procesuālās tiesības.

Līdz ar to apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

17. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 32. panta trešo daļu tiesību norma, kuru Satversmes tiesa atzinusi par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai, uzskatāma par spēkā neesošu no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas, ja Satversmes tiesa nav noteikusi citādi.

Minētā Satversmes tiesas likuma norma Satversmes tiesai piešķir plašu rīcības brīvību izlemt, no kura brīža spēku zaudē tāda norma, kas atzīta par neatbilstošu augstāka juridiska spēka tiesību normai. Izmantojot Satversmes tiesas likuma 32. panta trešajā daļā piešķirtās tiesības, Satversmes tiesai iespēju robežās jāgādā par to, lai situācija, kāda varētu veidoties no brīža, kad apstrīdētā norma zaudē spēku, neradītu personām Satversmē garantēto pamattiesību aizskārumu, kā arī nenodarītu būtisku kaitējumu valsts vai sabiedrības interesēm (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-12-0103 25. punktu un 2015. gada 16. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2014-13-01 22. punktu*).

17.1. Satversmes tiesa ir atzinusi: valsts drošības interešu aizsardzības labad nebūtu pieļaujams atzīt tiesību normu par spēkā neesošu no kāda brīža pagātnē vai no Satversmes tiesas sprieduma publicēšanas dienas (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 10. februāra sprieduma lietā Nr. 2016-06-01 36. punktu*).

Izskatāmajā lietā jāņem vērā tas, ka apstrīdētā norma skar valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju. Ievērojot nepieciešamību nodrošināt šādas informācijas aizsardzību, Imigrācijas likuma VIII¹ nodaļā noteiktā kārtība, kādā izskatāmi tie iekšlietu ministra lēmumi, kas nav pieņemti, pamatojoties uz valsts drošības iestādes izlūkošanas vai pretizlūkošanas darbību rezultātā iegūto informāciju, nevar tikt pilnībā attiecināta uz apstrīdētajā normā noteikto lēmumu pārsūdzības procesu. Šādā gadījumā ir nepieciešams un pieļaujams tas, ka Satversmei neatbilstošā norma vēl kādu laiku paliek spēkā, lai dotu likumdevējam iespēju pieņemt jaunu tiesisko regulējumu – izdarīt attiecīgus grozījumus Imigrācijas likumā un, ja nepieciešams, arī citos normatīvajos aktos. Ievērojot to, ka likumdevējam jaunā

tiesiskā regulējuma pieņemšanai nepieciešams saprātīgs laika posms, apstrīdētā norma atzīstama par spēkā neesošu no 2021. gada 1. marta.

17.2. Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka, lemjot par brīdi, ar kuru apstrīdētā norma zaudē spēku, jāņem vērā, ka tās uzdevums ir pēc iespējas novērst pieteikuma iesniedzēju pamattiesību aizskārumu (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2005. gada 16. decembra sprieduma lietā Nr. 2005-12-0103 25. punktu*).

Satversmes tiesa ņem vērā arī to apstākli, ka izskatāmā lieta ir ierosināta pēc konstitucionālās sūdzības. Ar ģenerālprokurora 2019. gada 8. jūlija lēmumu iekšlietu ministra 2019. gada 9. maija lēmums atzīts par tiesisku un pamatotu. Ja Pieteikuma iesniedzējam nebūtu iespēju aizsargāt savas tiesības Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošā veidā, tad konkrētajā gadījumā netiktu novērstas šaubas par galīgā lēmuma pieņēmēja – ģenerālprokurora – objektivitāti, kā arī Pieteikuma iesniedzējam netiktu nodrošinātas atbilstošas procesuālās tiesības.

Satversmes tiesa norāda, ka ar likumdevēja pieņemto jauno procesuālo regulējumu ārzemniekam, kurš līdz izraidīšanai likumīgi uzturējies Latvijā, jābūt nodrošinātām tiesībām pārsūdzēt lēmumu par viņa iekļaušanu Sarakstā neatkarīgā un objektīvā institūcijā un pārsūdzības procesā – arī Satversmes 92. panta pirmajam teikumam atbilstošām procesuālajām tiesībām. Turklāt tiesības izmantot šo jauno procesuālo regulējumu attiecībā uz iekšlietu ministra 2019. gada 9. maija lēmuma pārsūdzību piešķiramas Pieteikuma iesniedzējam.

Nolēmumu daļa

Pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 29. panta pirmās daļas 6. punktu, kā arī 30.–32. pantu, Satversmes tiesa

nosprieda:

1. Atzīt Imigrācijas likuma 61. panta astoto daļu par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam un spēkā neesošu no 2021. gada 1. marta.

2. Izbeigt tiesvedību lietā daļā par Imigrācijas likuma 63. panta septītās daļas atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 92. panta pirmajam teikumam.

Spriedums ir galīgs un nepārsūdzams.

Spriedums stājas spēkā tā publicēšanas dienā.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja

Ineta Ziemele